

22 Μαΐου, 1996

[ΠΙΚΗΣ Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ/στές]

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

v.

HAGOP HAROUTIOUN KIRNOUYAN KAI AΛΛΟΥ,

Κατηγορουμένων.

(Νομικό Ερώτημα Αρ. 308).

Νομικά ερωτήματα — Υπό ποιες προϋποθέσεις επιφυλάσσονται για γνωμοδότηση από το Ανώτατο Δικαστήριο — Ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος Κεφ. 155, Άρθρο 148.

Ομολογία κατηγορουμένου — Προφορική μαρτυρία — Κατά πόσο μπορεί να εξεταστεί στο πλαίσιο δίκης εντός δίκης. 5

Ομολογία κατηγορουμένου — Έγγραφη ομολογία — Αμφισβήτηση του εκούσιου της υπογραφής — Οδηγεί αναπόφευκτα σε αμφισβήτηση και του εκούσιου του περιεχομένου της κατάθεσης — Η διεξαγωγή δίκης εντός δίκης είναι σε τέτοια περίπτωση απαραίτητη. 10

Ανθρώπινα δικαιώματα — Δικαίωμα προσωπικής ελευθερίας — Κατά πόσο η ανακοπή και ακινητοποίηση του οχήματος του κατηγορουμένου με σκοπό έρευνα που διενεργείται δυνάμει του Άρθρου 21(1)(α)(ii) του περί Αστυνομίας Νόμου, Κεφ. 285 και του Άρθρου 20(2)(β) του περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμου του 1977 (Ν. 29/77), συνιστούσε στέρηση της προσωπικής του ελευθερίας, που κατοχυρώνεται με το Άρθρο 11.1 του Συντάγματος. 15

Συνταγματικό Δίκαιο — Συνταγματικότητα νόμου — Πότε επιλαμβάνεται το Δικαστήριο θεμάτων που άπτονται της συνταγματικότητας νόμου. 20

Επιφυλάχθηκαν δυνάμει του Άρθρου 148 του Κεφ. 155, δεκατρία ερωτήματα ως νομικά και ως εγείρομενα κατά τη διάρκεια της δίκης ενώπιον του Κακουργιοδικείου. 25

Τα έντεκα ερωτήματα, που επιφυλάχθηκαν με την αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα, αφορούσαν στην απόφαση του Κακουργιοδικείου να θεωρήσει ανεπίτρεπτη την προσαγωγή ως τεκμηρίων δύο "σακκουλιών" που περιείχαν άσπρη σκόνη που έμοιαζε με κοκαΐνη, τα οποία βρέθηκαν σε αυτοκίνητο που οδηγούσε ο δεύτερος κατηγορούμενος (ο κατηγορούμενος). Τα υπόλοιπα δύο ερωτήματα επιφυλάχθηκαν μετά από αίτηση του κατηγορούμενου και αφορούσαν στην απόφαση του Κακουργιοδικείου σε σχέση με προφορικές δηλώσεις στις οποίες, κατά την κατηγορούσα αρχή, προέβη ο κατηγορούμενος και με γραπτές καταθέσεις που υπέγραψε.

Το Εφετείο αποφάνθηκε ότι:

Οι προϋποθέσεις για επιφύλαξη ερωτήματος δυνάμει του Άρθρου 148 του Κεφ. 155, είναι το ερώτημα να είναι νομικό και να εγείρεται κατά τη διάρκεια της δίκης. Σε τέτοια περίπτωση το Ανώτατο Δικαστήριο εξετάζει το ερώτημα και αποφασίζει επ' αυτού σύμφωνα με την παρ. 3 του Άρθρου 148. Η κρίση του πρωτόδικου Δικαστηρίου πως εγείρεται ορισμένο νομικό ερώτημα κατά τη διάρκεια της δίκης δε δεσμεύει το Ανώτατο Δικαστήριο.

Το ερώτημα που θέτει κατ' ευθείαν ζήτημα ως προς την υπαγωγή του αποτελέσματος της αστυνομικής δράσης ως τη στιγμή της ανεύρεσης των δύο σακκουλιών στην έννοια της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου, δεν έχει πραγματικό υπόβαθρο και θα συνιστούσε ακαδημαϊκό εγχείρημα η διατύπωση γνώμης είτε με βάση την εκδοχή της κατηγορούσας αρχής ως προς την εξέλιξη των γεγονότων, είτε με βάση την εκδοχή του Κακουργιοδικείου. Το θέμα που εγείρεται στην πρωτόδικη διαδικασία είναι το αποδεκτό ή μη των σακκουλιών ως τεκμηρίων. Είναι σε σχέση με το θέμα αυτό που διεξήχθη δίκη εντός δίκης, προσάχθηκε μαρτυρία και αναπτύχθηκαν επίχειρήματα. Κατά συνέπεια το ερώτημα αυτό δεν είναι ερώτημα που εγείρεται κατά τη διάρκεια της δίκης.

Το ίδιο εμπόδιο καλύπτει αναπόφευκτα και τα υπόλοιπα ερωτήματα. Το γεγονός ότι το Κακουργιοδικείο εξέφρασε άποψη δεν καθιστά τα θέματα εγειρόμενα. Πολύ λιγότερο δεν μπορεί να είναι εγειρόμενο το ζήτημα της συνταγματικότητας του Άρθρου 12(1)(β) του περί Αστυνομίας Νόμου, Κεφ. 285 για το οποίο επίσης εξέφρασε άποψη το Κακουργιοδικείο. Πάγια αρχή της νομολογίας είναι ότι το Δικαστήριο επιλαμβάνεται ζητημάτων αντισυνταγματικότητας μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο για τις ανάγκες της συγκεκριμένης υπόθεσης.

Η κρίση του Κακούργιοδικείου για παραβίαση του δικαιώματος της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου λόγω ανακοπής και ακινητοποίησης του οχήματός του μέσα στα πλαίσια έρευνας δυνάμει του Άρθρου 21(1)(α)(ii) του περί Αστυνομίας Νόμου Κεφ. 285 και του Άρθρου 29(2)(β) του περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμου του 1977 (Ν. 29/77) και ο αποκλεισμός των προταθέντων τεκμηρίων δεν στηρίχτηκε πάνω στα πραγματικά γεγονότα αλλά σε υποθετική βάση. Η ανακοπή και η ακινητοποίηση του οχήματος του κατηγορουμένου μέσα στα πλαίσια έρευνας δυνάμει των πιο πάνω νομοθετικών διατάξεων δεν συνιστά στέρηση προσωπικής ελευθερίας όσο κι' αν συνεπάγεται ανάλογα με τα περιστατικά, κάποιο περιορισμό των κινήσεων.

5

10

Αναφορικά με τα νομικά ερωτήματα που επιφυλάχθηκαν μετά από αίτηση της υπεράσπισης αποφασίστηκε ότι:

15

Η άρνηση του κατηγορουμένου ότι προέβη σε προφορική ενοχοποιητική δήλωση, δεν αφήνει αντικείμενο για εξέταση στο πλαίσιο δίκης εντός δίκης. Η δίκη εντός δίκης διεξάγεται εν σχέσει με υπαρκτή ενοχοποιητική δήλωση.

20

Η ύπαρξη γραπτής κατάθεσης υπογεγραμμένης από τον κατηγορούμενο, διαφοροποιεί την κατάσταση. Εφόσον αμφισβητείται το εκούσιο της υπογραφής αναπόφευκτα αμφισβητείται και το εκούσιο του ίδιου του περιεχομένου της κατάθεσης. Σε τέτοια περίπτωση η διεξαγωγή δίκης εντός δίκης είναι απαραίτητη.

25

Γνωμάτευση ως ανωτέρω.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

30

Police v. Georghiades (1983) 2 C.L.R. 33,

Merthodja v. Police (1987) 2 C.L.R. 227,

35

Αστυνομία v. Γιάλλουρου (1992) 2 Α.Α.Δ. 147,

Δημοκρατία v. Κυπριανίδη και Άλλων (1994) 2 Α.Α.Δ. 37,

Engel and Others, Eur. Court H.R. Series A, Vol. 22,

40

Guzzardi Eur. Court H.R. Series A. Vol. 39,

Morphou Gendarmerie v. Michael 2 R.S.C.C. 103,

Hojemeister v. Federal Republic of Germany European Commission of Human Rights, dated 6.7.1981,

Bailey v. United States [1967] 128 App. D.C. 354,

5

Terry v. Ohio [1968] 392 U.S. 1 20 Α. Εδ. 2d 889,

Νικολεττίδης και Άλλος v. Αστυνομίας (1973) 2 Α.Α.Δ. 222,

10

In Re Charalambous and Another (1974) 2 C.L.R. 37,

Police v. Ekdotiki Eteria (1982) 2 C.L.R. 63,

Ajodha v. The State [1981] 2 All E.R. 193.

15

Νομικό Ερώτημα.

Νομικό Ερώτημα το οποίο παραπέμφθηκε την 11 Ιουλίου, 1995 από το Κακουργιοδικείο Λάρνακας (Ηλιάδης, Π.Ε.Δ., 20 Ερωτοκρίτου, Π.Ε.Δ., Κληρίδης, Ε.Δ.) στην ποινική υπόθεση 16645/94, για γνωμάτευση από το Ανώτατο Δικαστήριο επί δεκατριών ερωτημάτων, εκ των οποίων τα έντεκα εγέρθηκαν μετά από αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα και αφορούσαν την απόφαση του Κακουργιοδικείου να θεωρήσει ανεπίτρεπτη την προσαγωγή ως τεκμηρίων δύο "σακκουλιών" που περιείχαν άσπρη σκόνη που έμοιαζε με κοκαΐνη, τα οποία βρέθηκαν σε αυτοκίνητο που οδηγούσε ο κατηγορούμενος και τρία που εγέρθηκαν μετά από αίτηση του κατηγορουμένου και αφορούσαν την απόφαση του Κακουργιοδικείου σχετικά με προφορικές δηλώσεις στις 30 οποίες, σύμφωνα με την εκδοχή της κατηγορούσας αρχής, προέβη ο κατηγορούμενος και με γραπτές καταθέσεις που υπέγραψε.

35 Α. Μαρχίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας. Ρ. Γαβριηλίδης, Εισαγγελέας της Δημοκρατίας και Π. Κληρίδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για την Κυπριακή Δημοκρατία.

Γ. Γεωργίου, για τον Κατηγορούμενο 1.

40 Μ. Κυπριανού με Νεοφύτου (κα), για τον Κατηγορούμενο 2.

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δι-

καστής Γ. Κωνσταντινίδης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ: Επιφυλάχθηκαν δυνάμει του άρθρου 148 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ. 155, δεκατρία ερωτήματα ως νομικά και ως εγειρόμενα κατά τη διάρκεια δίκης που διεξάγεται ενώπιον του μονίμου Κακουργιοδικείου. Τα έντεκα, μετά από αίτηση εκ μέρους του Γενικού Εισαγγελέα. Αυτά αφορούν στην απόφαση του Κακουργιοδικείου να θεωρήσει ανεπίτρεπτη την προσαγωγή ως τεκμηρίων δύο “σακκουλιών” που περιείχαν άσπρη σκόνη που έμοιαζε με κοκαΐνη τα οποία βρέθηκαν σε αυτοκίνητο που οδηγούσε ο δεύτερος κατηγορούμενος (στο εξής ο κατηγορούμενος). Τα υπόλοιπα, μετά από αίτηση του κατηγορουμένου. Αυτά αφορούν στην απόφαση του Κακουργιοδικείου σε σχέση με προφορικές δηλώσεις στις οποίες, κατά την κατηγορούσα αρχή, προέβη ο κατηγορούμενος και με γραπτές καταθέσεις που υπέγραψε.

Τα ερωτήματα που συνθέτουν την πρώτη ενότητα έχουν στη βάση τους τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ανεκόπη από μέλη της αστυνομικής δύναμης το αυτοκίνητο του κατηγορουμένου, όπως τις αποκάλυπτε η μαρτυρία που προσάχθηκε στο πλαίσιο της δίκης εντός δίκης που διεξάχθηκε. Τα άλλα αναφέρονται σε διαφορετικά ζητήματα και θα τα εξετάσουμε ξεχωριστά.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Το απόγευμα της 5 Νοεμβρίου 1994 ο πρώτος κατηγορούμενος συνελήφθη στο αεροδρόμιο Λάρνακας για κατοχή ναρκωτικών. Σύμφωνα με πληροφορία, αυτοκίνητο το οποίο, όπως διαπιστώθηκε στη συνέχεια, είχε ενοικιαστεί από τον κατηγορούμενο, “ενεχόταν” στην υπόθεση και περιπολικά της αστυνομίας τέθηκαν σε αναζήτησή του στη Λεμεσό. Το εντόπισαν στην παραλιακή λεωφόρο.

Κατά τη μαρτυρία της κατηγορούσας αρχής, όταν το αυτοκίνητο σταμάτησε πίσω από ακινητοποιημένο λεωφορείο, ένα περιπολικό σταμάτησε στα δεξιά του και άλλο πίσω του ώστε να εμποδίζεται η πορεία του προς τις κατευθύνσεις εκείνες. Ένας από τους αστυνομικούς, με πολιτική περιβολή όπως και όλοι οι άλλοι, πλησίασε τον κατηγορούμενο και του είπε “Αστυνομία, stop, Police”. Ο κατηγορούμενος τότε οδήγησε το αυτοκίνητό του προς τα αριστερά του λεωφορείου και διέφυγε με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Ακολούθησε μακρά καταδίωξη. Κατά τη διάρκεια της, οι αστυνομικοί έρριψαν πυροβολισμούς με στόχο τα ελαστικά του αυτοκινήτου του κατηγορουμένου. Κατάφεραν να αποκλείσουν την πορεία του

στον κυκλοφοριακό κόμβο Γερμασόγειας. Ο κατηγορούμενος το οδήγησε προς τα πίσω για κάποια απόσταση, άλλαξε κατεύθυνση και απομακρύνθηκε, αυτή τη φορά αντίθετα προς το ρεύμα κυκλοφορίας του αυτοκινητόδρομου. Επετεύχθη η ακινητοποίησή του όταν κατεστράφη ένα από τα ελαστικά του μετά από σύγκρουση στο πεζοδρόμιο. Πλησίασε τον κατηγορούμενο ένας από τους αστυνομικούς και τον είδε να κτυπά το κεφάλι του στο τιμόνι του αυτοκινήτου. Άνοιξε την πόρτα του αυτοκινήτου, του έδειξε την αστυνομική του ταυτότητα και τον κάλεσε να βγεί, ο κατηγορούμενος βγήκε, τον έπιασε από τον ώμο τον ακούμπησε στο αυτοκίνητο και τον ερεύνησε. Κατέφθασαν και άλλοι αστυνομικοί, ερεύνησαν και το αυτοκίνητο και στο κάθισμα του συνοδηγού βρέθηκαν τα δύο “σακκούλια”. Ένας από τους αστυνομικούς ρώτησε τον κατηγορούμενο “What is this re” και του εξήγησε τα δικαιώματά του. Ο κατηγορούμενος έμεινε σιωπηλός. Ο αστυνομικός, αφού διαπιστώθηκε από το διαβατήριό ότι ήταν ο άνθρωπος που αναζητούσαν, του είπε “For this you are under arrest”. Του εξηγήθηκαν για μια ακόμη φορά τα δικαιώματά του και με περιπολικό τον μετέφεραν στον Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού.

Ο κατηγορούμενος κατέθεσε ενόρκως. Η εκδοχή του ως προς την εξέλιξη των γεγονότων ήταν διαφορετική. Μεταφέρουμε τα ουσιαστά σημεία της από την ενδιάμεση απόφαση του Κακουργιοδικείου. Όταν σταμάτησε το αυτοκίνητό του πίσω από ακινητοποιημένο λεωφορείο στην παραλιακή λεωφόρο, από αυτοκίνητο που τον πλεύρισε κατέβηκε άνδρας ο οποίος, προτάσσοντας πιστόλι, τον πλησίασε χωρίς να του πεί οτιδήποτε. Φοβήθηκε και προσπάθησε να διαφύγει προσπερνώντας το λεωφορείο από την αριστερή του πλευρά. Τον καταδίωξαν, έριψαν πυροβολισμούς, μερικές σφαίρες κτύπησαν το αυτοκίνητό του και τον ανέκοψαν στον κυκλοφοριακό κόμβο Γερμασόγειας. Ένας από τους διώκτες του τον πλησίασε και του πέρασε χειροπέδες στα χέρια. Αντιλήφθηκε τότε ότι ήταν αστυνομικοί. Μπόρεσε να αποσυνδέσει τη ζώνη ασφαλείας, τον κατέβασαν από το αυτοκίνητο, τον έριξαν στο έδαφος και άρχισαν να τον κτυπούν στην κοιλιά και στο πρόσωπο χωρίς να του λένουν οτιδήποτε. Αρνήθηκε ότι του έδειξαν τα “σακκούλια”. Του αφαίρεσαν τα παπούτσια και με περιπολικό τον μετέφεραν στον Αστυνομικό Σταθμό. Κατά τη διαδρομή τον απειλούσαν πως θα τον σκότωναν αν δεν τους έδινε πληροφορίες. Διϊστάμενοι ισχυρισμοί προβλήθηκαν και σε σχέση με όσα ακολούθησαν αλλά δεν θα τους παραθέσουμε αφού δεν έχουν συνδεθεί προς τα ερωτήματα που αναφέρονται στην αποδοχή των “σακκουλιών” ως τεκμηρίων.

Κρίθηκε ότι ο κατηγορούμενος στερήθηκε του ατομικού δικαιώματος της προσωπικής ελευθερίας. Εφόσον δε δεν είχε εκδοθεί ένταλμα σύλληψης του κατά το Άρθρο 11.3 του Συντάγματος και γενικότερα αφού δε συνέτρεχε κάποια από τις περιστάσεις του Άρθρου 11, αυτή η στέρηση ήταν αντισυνταγματική. Η ανεύρεση των σακκουλιών ήταν το αποτέλεσμα της και συνεπώς δεν ήταν δυνατό να γίνουν αποδεκτά, όπως έχει εμπεδωθεί με τη νομολογία. (βλ. *Police v. Georghiades* (1983) 2 C.L.R. 33, *Merthodja v. Police* (1987) 2 C.L.R. 227, *Αστυνομία v. Γιάλλουρου* (1992) 2 Α.Α.Δ. 147, *Δημοκρατία v. Κυπριανίδη και Άλλων* (1994) 2 Α.Α.Δ. 37). Ο Γενικός Εισαγγελέας δεν αμφισβήτησε αυτή την αρχή. Συμφωνεί πως θα έπρεπε πράγματι να αποκλειστεί η παρουσία των “σακκουλιών” αν όντως όσα οδήγησαν στην ανεύρεσή τους συνιστούσαν στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου, κατά παράβαση του Συντάγματος.

Εκείνο που θέτει προς συζήτηση ο Γενικός Εισαγγελέας είναι το κατά πόσο ο κατηγορούμενος είχε πράγματι στερηθεί αυτού του δικαιώματος. Η ανακοπή οχήματος δεν επάγεται αναπόφευκτα τέτοια στέρηση. Σειρά αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τέμνει μεταξύ της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας που διασφαλίζει το άρθρο 5(1) της Σύμβασης και του απλού περιορισμού των κινήσεων που σταθερά κρίνεται πως δε συνιστά παραβίαση αυτού του δικαιώματος. (βλ. *Engel and Others*, Eur.Court H.R. Series A, Vol. 22, *Guzzardi* Eur.Court H.R. Series A. Vol. 39, *Morphou Gendarmerie v. Michael* 2 R.S.C.C. 103, *Hojemeister v. Federal Republic of Germany* *European Commission of Human Rights*, ημερομηνίας 6 Ιουλίου 1981, που αναφέρεται στη μονογραφία του *J.L. Murdoch* - Article 5 of the European Convention of Human Rights - The protection of liberty and security of person 1994. Όπως ακριβώς αποφασίστηκε και στην *Morphou Gendarmerie v. Michael* (ανωτέρω) σε σχέση με την ακινητοποίηση οχήματος από αστυνομικό ενστολή όπως την εξουσιοδοτούσε ο Κανονισμός 58.1(p) των περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων Κανονισμών του 1959. Και επίσης στις ΗΠΑ κατά τον προσδιορισμό των δυνατοτήτων για διεξαγωγή έρευνας πάνω στη βάση “probable cause” στο πλαίσιο των διατάξεων της τέταρτης τροποποίησης του Συντάγματός τους. (βλ. *Bailey v. United States* [1967] 128 App. D.C. 354, *Terry v. Ohio* [1968] 392 U.S. 1 20 Α. Εδ. 2d 889). Πολύ λιγότερο όταν, στην Κύπρο, οι περιορισμοί ως προς τη δυνατότητα διεξαγωγής έρευνας πηγάζουν από το Νόμο και όχι από το Σύνταγμα, το άρθρο 16 του οποίου θέτει ειδικές προϋποθέσεις μόνο ως προς την έρευνα κατοικίας.

Το άρθρο 21(1)(α)(ι) του περί Αστυνομίας Νόμου, Κεφ. 285 παρέχει σε μέλος της Αστυνομικής Δύναμης εξουσία να σταματά, κρατεί και ερευνά πρόσωπο που υποψιάζεται ότι προβαίνει σε ενέγγειες ή ότι κατέχει οτιδήποτε για τα οποία χρειάζεται άδεια 5 δυνάμει νόμου και να ζητά την προσαγωγή αυτής της άδειας. Η παράγραφος 1(β) του ίδιου άρθρου παρέχει εξουσία σε μέλος της αστυνομικής δύναμης να σταματά και να ερευνά μεταφορικά μέσα τα οποία έχει εύλογη αιτία να υποψιάζεται ότι χρησιμοποιούνται κατά τη διάπραξη αδικήματος. Το άρθρο 29(2)(β) του περί 10 Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμου του 1977 (Ν. 29/77), παρέχει σε αστυφύλακα, ο οποίος έχει εύλογη αιτία να υποπτεύεται ότι πρόσωπο κατέχει ελεγχόμενο φάρμακο κατά παράβαση του νόμου ή των κανονισμών, εξουσία να ερευνηθεί όχημα ή σκάφος στο οποίο υποπτεύεται ότι το φάρμακο 15 δυνατό να βρίσκεται “και προς το σκοπό τούτο να απαιτήσει όπως το πρόσωπο το έχον υπό τον έλεγχο αυτού το ρηθέν όχημα ή σκάφος σταματήσει τούτο”. Η ανακοπή λοιπόν και η ακινητοποίηση οχήματος, με σκοπό την έρευνα, διενεργούμενη εντός των ορίων των πιο πάνω άρθρων, δεν συνιστά στέρηση της προσωπικής 20 ελευθερίας· όσο και εάν ενδεχομένως συνεπάγεται, ανάλογα με τα περιστατικά, κάποιο περιορισμό των κινήσεων.

Το έννατο (με βάση τη δική μας αρίθμηση) από τα ερωτήματα που επιφυλάχθηκαν, είναι συνεπώς θεμελιακό. Θέτει κατ’ ευθείαν ζήτημα ως προς την υπαγωγή του αποτελέσματος της 25 αστυνομικής δράσης ως τη στιγμή της ανεύρεσης των δυο “σακουλιών” στην έννοια της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας. Είναι το ακόλουθο:

30 “Κατά πόσο με βάση τα ενώπιόν του γεγονότα ή τα γεγονότα, όπως τα έχει ανεύρει το Κακούργιοδικείο, η ανακοπή του οχήματός του κατηγορουμένου με σκοπό την έρευνα αποτελούν στέρηση της ελευθερίας του κατά παράβαση του άρθρου 11 του Συντάγματος.

35 Το Κακούργιοδικείο, στην ενδιάμεση απόφασή του σημειώνει τη θέση της κατηγορούσας αρχής ότι η ανακοπή του αυτοκινήτου που οδηγούσε ο κατηγορούμενος δεν συνιστούσε παραβίαση του Άρθρου 11 του Συντάγματος όπως και τα επιχειρήματά της 40 σε σχέση με τις δυνατότητες που παρείχαν το άρθρο 21(1)(β) του Κεφ. 285 [δεν είχε συζητηθεί πρωτοδίκως το άρθρο 21(1)(α)(ι)] και το άρθρο 29(2)(β) του Νόμου 29/77. Εν τούτοις, όταν προσδιόριζε τη φύση του διερευνούμενου ζητήματος κατέγραψε πως “το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος διατελούσε κάτω από συνθή-

κες που ισοδυναμούσαν με στέρηση της προσωπικής του ελευθερίας είναι αδιαμφισβήτητο”. Για να ακολουθήσουν τα πιο κάτω.

“Έχουμε την άποψη ότι δεν είναι αναγκαία η διατύπωση σε αυτό το στάδιο ευρημάτων πάνω στα γεγονότα που έχουν προβληθεί από τις δύο πλευρές. Από τη μαρτυρία που έχει παρουσιαστεί ενώπιόν μας προκύπτει το συμπέρασμα ότι ως αποτέλεσμα της ακινητοποίησης του οχήματος του κατηγορουμένου και της μεταφοράς του που ακολούθησε στην Αστυνομική Διεύθυνση Λεμεσού, ο τελευταίος δεν ενεργούσε με την ελεύθερη βούλησή του. Αποστερήθηκε έτσι το δικαίωμα του κατηγορουμένου της προσωπικής του ελευθερίας που διασφαλίζεται από το άρθρο 11.1 του Συντάγματος και το αναπόφευκτο ερώτημα που εγείρεται είναι κατά πόσο η πιο πάνω αποστέρηση ήταν νομικά επιτρεπτή.”.

Μια επί μέρους παρατήρηση. Το Κακουργιοδικείο θεωρούσε ως σχετικό προς την αποδοχή των “σακκουλιών” ως τεκμηρίων, όσα προηγήθηκαν της ανεύρεσης τους στο αυτοκίνητο. Ωστόσο η απόφαση του Κακουργιοδικείου ως προς τα όσα απέληξαν σε στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου, στηρίχτηκε στη σωρευτική επενέργεια της ακινητοποίησης του οχήματος και της μεταφοράς του κατηγορουμένου που ακολούθησε. Δεν αναθεωρούμε όμως την ενδιάμεση απόφαση του Κακουργιοδικείου σ’ αυτή τη διαδικασία και θα αφήσουμε αυτό το ζήτημα.

Εκείνο που προσλαμβάνει κρίσιμη σημασία είναι το γεγονός ότι δεν αξιολογήθηκε η μαρτυρία και το Κακουργιοδικείο δεν προέβη σε ευρήματα ως προς τα γεγονότα. Το υπόβαθρο του ερωτήματος που παραθέσαμε είναι ανύπαρκτο. Είναι ανεξαρκίβωτα τα “ενώπιόν του γεγονότα ή τα γεγονότα, όπως τα έχει ανεύρει το Κακουργιοδικείο” που τίθενται ως η βάση αυτού του νομικού ερωτήματος. Οι θέσεις που προώθησε ο Γενικός Εισαγγελέας προϋπέθεταν πως εξ αρχής οι αστυνομικοί απεκάλυψαν την ιδιότητά τους, πως δεν πρόταξε κανένας από αυτούς πιστόλι, πως εν γνώσει της ιδιότητάς τους ο κατηγορούμενος διέφυγε με ιλιγγιώδη ταχύτητα, πως στην προσπάθειά του να αποφύγει την ανακοπή οδήγησε το αυτοκίνητό του αντίθετα προς το ρεύμα κυκλοφορίας του αυτοκινητόδρομου, πως όταν τον ανέκοψαν οι αστυνομικοί δεν του πέρασαν χειροπέδες στα χέρια πριν ανεύρουν τα σακκούλια και ενώ βρισκόταν ακόμα στη θέση του οδηγού, πως δεν τον κτύπησαν και πως δηλώθηκε στον κατηγορούμενο ότι συλλαμβανόταν εξ αιτίας της ανεύρεσης των σακκουλιών στο κάθισμα του συνοδηγού.

5 Η αντίδραση της υπεράσπισης, αποκαλύπτει όλο το μέγεθος του κενού. Αρνητική γι' αυτήν απάντηση του πιο πάνω ερωτήματος αλλά και οποιοδήποτε από τα άλλα, δεν θα επηρεάζει την ένστασή της ως προς το επιτρεπτό της προσαγωγής των τεκμηρίων αφού αυτή εδράζεται πάνω στους ισχυρισμούς του κατηγορουμένου.

10 Ζητήσαμε τις απόψεις των δύο πλευρών πάνω στο θέμα. Αναγνώρισε ο Γενικός Εισαγγελέας πως πράγματι τίθεται κάποιο ζήτημα σε σχέση με το πιο πάνω ερώτημα όπως και τα άλλα που παραπέμπουν στα γεγονότα ή στα γεγονότα όπως τα έχει ανεύρει το Κακουργιοδικείο.

15 Ορθώνεται εμπόδιο ανυπέρβλητο. Επιφυλάσσεται ερώτημα δύναμει του άρθρου 148 του Κεφ. 155 εφόσον αυτό είναι νομικό και εγείρεται κατά τη διάρκεια της δίκης. (βλ. *Άδωνις Νικολεττίδης και Άλλος v. Αστυνομίας* (1973) 2 Α.Α.Δ. 222, *In Re Charalambos N. Charalambous and Another* (1974) 2 C.L.R. 37, *Police v. Ekdotiki Eteria* (1982) 2 C.L.R. 63, *Κυπριανίδης και Άλλων* (ανωτέρω). Η κρίση του πρωτόδικου Δικαστηρίου πως ορισμένο νομικό ερώτημα πράγματι εγείρεται κατά τη διάρκεια της δίκης, όπως συμφώνησαν και οι δυο πλευρές, δε δεσμεύει το Ανώτατο Δικαστήριο. Η συνύπαρξη αυτής της προϋπόθεσης όπως και της προϋπόθεσης να είναι το ερώτημα νομικό, κρίνεται εξ αντικειμένου πάνω στη βάση των δεδομένων. Το Ανώτατο Δικαστήριο εξετάζει το ερώτημα και αποφασίζει επ' αυτού σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 148 εφόσον καταφαίνεται πως αυτό πράγματι είναι νομικό και εγείρεται κατά τη διάρκεια της δίκης.

30 Το ερώτημα που παραθέσαμε στηρίζεται, όπως υποδείξαμε, σε ανύπαρκτο πραγματικό υπόβαθρο και θα συνιστούσε ακαδημαϊκό εγχείρημα η διατύπωση γνώμης πάνω στη βάση είτε της εκδοχής της κατηγορούσας αρχής ως προς την εξέλιξη των γεγονότων ή πάνω σε όσα το Κακουργιοδικείο θεώρησε ότι ακούσαν. Εκείνο που εγείρεται στην πρωτόδικη διαδικασία είναι το αποδεκτό ή μή των "σακκουλιών" ως τεκμηρίων. Είναι σε σχέση προς αυτό που διεξάχθηκε δίκη εντός δίκης, προσάχθηκε μαρτυρία και αναπτύχθηκαν επιχειρήματα. Αυτό το ζήτημα θα 35 παρέμενε ανοικτό αν κρίναμε πως, πάνω στη βάση των όσων συνυπολόγισε το Κακουργιοδικείο, δεν είχε στερηθεί ο κατηγορούμενος της προσωπικής του ελευθερίας. Θα παρέμενε δηλαδή 40 υποχρεωτικά αναπάντητο το ερώτημα αν, πάνω στη βάση των όσων η υπεράσπιση θεωρεί ως πραγματικά γεγονότα, η ένστασή

- της θα έπρεπε να επιτύχει. Ούτως ή άλλως, θα μετατρέπεται το Ανώτατο Δικαστήριο σε γνωμοδοτικό όργανο πάνω σε υποθετική κατάσταση πραγμάτων αν διατυπώναμε γνώμη πάνω σε κατ' επιλογήν πραγματική βάση και όχι πάνω στη βάση των όσων θα κρινόταν ότι συνιστούσαν τα πραγματικά γεγονότα. Θα συζητούσαμε το θέμα χωρίς να ξέρουμε, για παράδειγμα, αν ο κατηγορούμενος διέφυγε όταν είδε άγνωστο να τον πλησιάζει με προτεταμένο πιστόλι και θα μιλούσαμε για απλή ανακοπή του αυτοκινήτου του κατηγορουμένου χωρίς να ξέρουμε αν αμέσως μετά την ακινητοποίηση του αυτοκινήτου του και πριν την ανεύρεση των "σακκουλιών", ο κατηγορούμενος δέθηκε με χειροπέδες. Το έννατο ερώτημα, για τους πιο πάνω λόγους, δεν είναι ερώτημα που εγείρεται κατά τη διάρκεια της δίχης. 5
- Το εμπόδιο αναποφεύκτως εκτείνεται και καλύπτει και τα υπόλοιπα ερωτήματα. Τα ερωτήματα 1, 2, 3 και 7 αναφέρονται στο άρθρο 21 του Κεφ. 285. Με το πρώτο ερωτάται αν η παράγραφος (1)(β) συγκρούεται με τις διατάξεις του Άρθρου 11 του Συντάγματος και αν ναι με ποιό τρόπο. Με το δεύτερο αν μέλος της αστυνομικής δύναμης δύναται νομικά να ενεργήσει ως η παράγραφος (1)(α)(ι) έχοντας υπόψη τις πρόνοιες του Άρθρου 11 του Συντάγματος. Με το τρίτο, αν η παράγραφος (1)(β) δεν εφαρμόζεται όταν τα στοιχεία τα οποία είχε στην κατοχή της η αστυνομία δεν είναι ικανοποιητικά για την έκδοση εντάλματος σύλληψης και/ή σύλληψης συγκεκριμένου προσώπου και/ή έρευνας και/ή έρευνας συγκεκριμένου τόπου. Με το έβδομο, αν η ύπαρξη μαρτυρίας ότι υπήρχε πληροφορία ότι το όχημα ενεχόταν στη διακίνηση ναρκωτικών και ότι ενοικιαστής του ήταν ο κατηγορούμενος, δημιουργούσε "εύλογη αιτία υποψίας" με την έννοια της παραγράφου 1(β) ώστε να δικαιολογείται η εφαρμογή της. 15
- Τα ερωτήματα 4, 8 και 10 αναφέρονται στο άρθρο 29(2)(β) του Ν. 29/77. Με το τέταρτο ερωτάται αν σε περίπτωση που τα στοιχεία που έχει στην κατοχή της η αστυνομία δεν είναι ικανοποιητικά σε βαθμό που θα μπορούσε να δικαιολογηθεί η έκδοση εντάλματος σύλληψης και έρευνας, δεν μπορεί αστυνομικός να ασκήσει τις εξουσίες που του δίνει το άρθρο αυτό. Με το όγδοο, αν η ύπαρξη μαρτυρίας ότι υπήρχε πληροφορία ότι το όχημα ενεχόταν στη διακίνηση ναρκωτικών και ότι ενοικιαστής του ήταν ο κατηγορούμενος, δημιουργούσε "εύλογη αιτία υποψίας" με την έννοια που δίδει στον όρο το πιο πάνω άρθρο, ώστε να δικαιολογείται η εφαρμογή του. Με το δέκατο, αν, με βάση τα ενώπιον του Κακουργιοδικείου γεγονότα ή τα γεγονότα όπως τα έχει ανεύρει το Κακουργιοδικείο, μέλος της αστυνομικής δύνα- 20
- 25
- 30
- 35
- 40

μης μπορούσε να επικαλεστεί το πιο πάνω άρθρο και να ερευνήσει τον κατηγορούμενο και να τον κρατήσει για σκοπούς έρευνας ή να ερευνήσει το όχημά του και για το σκοπό αυτό να απαιτήσει από τον κατηγορούμενο να το σταματήσει.

5

Όπως έχουμε σημειώσει από την αρχή, δεν προτάθηκαν καν τα πιο πάνω άρθρα ως νομιμοποιητικά της κατ' ισχυρισμόν στέρησης της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου. Δεν ήταν η εισήγηση της κατηγορούσας αρχής πρωτοδίκως, ούτε του
 10 Γενικού Εισαγγελέα ενώπιόν μας, πως αυτή η χωρίς ένταλμα κατ' ισχυρισμόν στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου δεν θα παραβίαζε το άρθρο 11.1 του Συντάγματος, ως καλυπτόμενη από τα άρθρα αυτά. Αντίθετα, συνιστούσε τον πυρήνα του σκεπτικού που υποστήλωνε την επίκλησή τους, η θέ-
 15 ση πως αστυνομική δράση εκδηλούμενη εντός των ορίων τους δεν απολήγει σε στέρηση της προσωπικής ελευθερίας. Η διαπίστωση πως ελλείπει ο βασικός όρος για την ένταξη του ερωτήματος ως προς τη στέρηση ή μή της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου στη δικαιοδοσία μας σ' αυτό το στάδιο, καθιστά
 20 ομοίως μη εγειρόμενα κατά τη διάρκεια της δίκης όσα συνθέτουν τα ερωτήματα αναφορικά με τα άρθρα αυτά.

Το Κακουργιοδικείο εξέφρασε άποψη ως προς τη συνύπαρξη των προϋποθέσεων για την εφαρμογή των πιο πάνω άρθρων του
 25 Κεφ. 285 και του Ν. 29/77. Αφήνεται να νοηθεί πως θεώρησε ότι δεν υπήρχε η απαιτούμενη "εύλογη αιτία υποψίας" επειδή η αστυνομία θεώρησε πως δεν υπήρχαν στοιχεία ικανοποιητικά για την έκδοση εντάλματος σύλληψης και έρευνας. Δεν δικαιολογείται να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα και δεν θα επεκταθούμε στα επιχειρήματα
 30 του Γενικού Εισαγγελέα πως ενυπάρχει και εν προκειμένω σφάλμα στην απόφαση του Κακουργιοδικείου: ούτε με το ενδεχομένως παρεμφερές ως προς τη πιθανή επενέργεια από την παρεμβολή της απόπειρας διαφυγής του κατηγορουμένου όταν, κατ' ισχυρισμόν, κατά την πρώτη ανακοπή, ο αστυνομικός απεκάλυψε στον κατηγο-
 35 ρούμενο την αστυνομική του ιδιότητα. Κάτω από τις συνθήκες, το γεγονός ότι το Κακουργιοδικείο εξέφρασε άποψη, δεν καθιστά αυτά τα θέματα εγειρόμενα. Πολύ λιγότερο δεν μπορεί να είναι εγειρόμενο το ζήτημα της συνταγματικότητας του άρθρου 12(1β) του Κεφ. 285, για το οποίο επίσης εξέφρασε άποψη το Κακουργιοδικείο
 40 αφού το ενδεχομένως, (κατά το Κακουργιοδικείο οριστικώς) ανεφάρμοστο του στα γεγονότα, το αποσυνδέει από το κρινόμενο ζήτημα. Όπως είναι πάγια νομολογημένο, το Δικαστήριο επιλαμβάνεται ζητημάτων αντισυνταγματικότητας μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο για τις ανάγκες τις συγκεκριμένης υπόθεσης.

Τα πιο πάνω καλύπτουν και το εντέκατο ερώτημα ως προς το αν “με βάση τα ενώπιόν του Κακουργιοδικείου γεγονότα ή τα γεγονότα όπως τα έχει ανεύρει το Κακουργιοδικείο ήταν απαραίτητη η έκδοση εντάλματος ερεύνης προτού ερευνηθεί το όχημα, που τελούσε υπό τον έλεγχο του κατηγορουμένου στην παρούσα υπόθεση”. 5

Σύντομη θα είναι και η αναφορά μας στα ερωτήματα 5 και 6. Με το πέμπτο, ερωτάται αν η κατοχή των ναρκωτικών από τον κατηγορούμενο “συνιστούσε αυτόφωρο αδίκημα εν τη εννοία του Άρθρου 11.3 του Συντάγματος και αν η απάντηση είναι καταφατική κατά πόσο τούτο δικαιολογούσε τη σύλληψή του ή την έρευνα του αυτοκινήτου του”. Με το έκτο, ερωτάται αν “η διάπραξη από τον κατηγορούμενο τροχαίων παραβάσεων τιμωρούμενων με ποινή φυλάκισης παρέχει το δικαίωμα στους αστυνομικούς που τον καταδίωκαν να το συλλάβουν χωρίς ένταλμα για διάπραξη αυτόφωρου αδικήματος”. Το Κακουργιοδικείο αναφέρεται μόνο σε δύο σακκούλια που περιείχαν άσπρη σκόνη η οποία έμοιαζε με κοκαΐνη αλλά δεν θα ασχοληθούμε με την εμφάνιση του κατηγορουμένου, με το πέμπτο ερώτημα, να ήταν κάτοχος ναρκωτικών. Εφόσον δεν είναι δυνατό να απαντηθεί το ερώτημα ως προς το αν στερήθηκε ο κατηγορούμενος του δικαιώματος της προσωπικής του ελευθερίας, η καταφατική απάντηση στο οποίο συνιστά την προϋπόθεση για την έγερση αυτών των ερωτημάτων, δεν εγείρονται ούτε αυτά. Η αναφορά στο πέμπτο ερώτημα και στη δυνατότητα έρευνας δεν προσθέτει οτιδήποτε αφού η έρευνα που διεξάχθηκε, δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από όσα προηγήθηκαν. Επιπλέον, το έκτο ερώτημα εκλαμβάνει ως δεδομένη τη διάπραξη από τον κατηγορούμενο τροχαίων παραβάσεων τιμωρούμενων με ποινή φυλάκισης. Έχουμε συνοψίσει τους διαφορετικούς ισχυρισμούς που προβλήθηκαν σε σχέση με την πρώτη ανακοπή του οχήματος που οδηγούσε ο κατηγορούμενος και την εξέλιξη των γεγονότων από εκεί και πέρα. Χωρίς αξιολόγηση της μαρτυρίας και διαπίστωση των γεγονότων, το έκτο ερώτημα είναι και γι’ αυτό το λόγο υποθετικό και, επομένως, μη εγείρομένο κατά τη διάρκεια της δίκης. 20 25 30 35

Σε τελική ανάλυση, η κρίση του Κακουργιοδικείου ως προς την παραβίαση του συνταγματικού δικαιώματος του κατηγορούμενου και ο επακόλουθος αποκλεισμός των προταθέντων τεκμηρίων, δεν στηρίχθηκε, ως όφειλε, πάνω σε όσα συνιστούσαν τα πραγματικά γεγονότα όπως το ίδιο θα τα διαπίστωνε στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του. Ουσιαστικά η ίδια η μη αποδοχή των τεκμηρίων, στηρίχθηκε σε υποθετική βάση. 40

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

5 Η κατηγορούσα αρχή θέλησε να προσάξει ως μαρτυρία ενοχοποιητικές προφορικές δηλώσεις και γραπτές καταθέσεις του κατηγορουμένου. Η αντίδραση της υπεράσπισης ήταν αμφιλεγόμενη. Ενέστη γιατί αυτές οι δηλώσεις ή καταθέσεις στις οποίες, κατά τον ισχυρισμό της κατηγορούσας αρχής, προέβη ο κατηγορούμενος, ήταν το αποτέλεσμα απειλών, άσκησης βίας, καταπίεσης, παράβασης των δικαστικών κανόνων και στέρησης του δικαιώματος του κατηγορουμένου να συμβουλευθεί δικηγόρο. Παρόλο τούτο, το Κακουργιοδικείο ενέκρινε την ένταξη στη δίκη εντός δίκης που θα διεξαγόταν και αυτού του αντικειμένου, για να διευκρινιστεί και αποκρυσταλλωθεί, όπως εξηγήθηκε, ποιές από τις δηλώσεις ή καταθέσεις δεχόταν ο κατηγορούμενος ότι προέρχονταν από τον ίδιο και ποιές του αποδίδονταν χωρίς να του ανήκουν. Έχομε την εντύπωση πως αυτή η διευκρίνιση και η αποκρυστάλλωση θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί ευθύς εξ αρχής.

20 Από τη μαρτυρία της κατηγορούσας αρχής, του κατηγορουμένου και αριθμού μαρτύρων που κάλεσε, προέκυψε πλήρης σύγκρουση ως προς τη μεταχείριση της οποίας έτυχε ο κατηγορούμενος κατά τη μεταφορά στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό της Λεμεσού και κατά την κράτησή του εκεί, για όσο χρονικό διάστημα συσχετίστηκε προς το θέμα. Το Κακουργιοδικείο έκρινε 25 πως θα ήταν αδόκιμο να αποφανθεί αν αστυνομικοί κακοποίησαν τον κατηγορούμενο ή αν συμπεριφέρθηκαν με άλλο επιλήψιμο τρόπο, αφού είχε πλέον καταστεί σαφές ότι ο κατηγορούμενος αρνείται ότι προέβη στις ενοχοποιητικές δηλώσεις ή στις καταθέσεις που του αποδίδονταν. Ως προς τις δεύτερες, δεχόταν 30 ότι τις υπέγραψε αλλά μετά από βία, πίεση και απειλές και υποστήριξε πως τα όσα ενοχοποιητικά περιείχαν ήταν κατασκευάσματα των ανακριτών. Ενόψει αυτού του ισχυρισμού του κατηγορουμένου, εγειρόταν ζήτημα αξιοπιστίας ως προς το κατά πόσο έγιναν ή όχι ενοχοποιητικές δηλώσεις ή καταθέσεις, το 35 οποίο θα έπρεπε να εξεταστεί στο πλαίσιο της κυρίως δίκης.

Η υπεράσπιση ζήτησε και το Κακουργιοδικείο ενέκρινε την επιφύλαξη δυο νομικών ερωτημάτων. Το πρώτο, σε σχέση με τις 40 γραπτές καταθέσεις και το δεύτερο σε σχέση με τις κατ' ισχυρισμό προφορικές δηλώσεις. Απολήγουν στο κατά πόσο, υπό τις συνθήκες, "θα έπρεπε το Δικαστήριο να αποφασίσει επί της δεκτότητας ή μη των ομολογιών ευθύς μετά τη διεξαγωγή δίκης εντός δίκης που έγινε γι' αυτό το σκοπό".

Η επιχειρηματολογία του κ. Κυπριανού για τον κατηγορούμενο και του κ. Γαβριηλίδη εκ μέρους του Γενικού Εισαγγελέα, είχαν κοινό υπόβαθρο. Επικαλέστηκαν την υπόθεση *Ajodha v. The State* [1981] 2 All E.R. 193 και συμπληρωματικά τους Archbold Criminal Pleading Evidence and Practice 43η έκδοση, σελ. 1270, Phipson on Evidence 13η έκδοση, σελ. 419 και Blackstone's Criminal Practice έκδοση 1995, παράγραφος F17.28 σελ. 2104. Ο κ. Κυπριανού για να υποστηρίξει πως ήταν δικαίωμα του κατηγορούμενου να αναμένει κρίση του Δικαστηρίου ως προς τους ισχυρισμούς που στήριξαν την ένστασή του αφού δεν θα υπήρχε περιθώριο εκ νέου προβολής τους αν στο τέλος το Κακούργιοδικείο έκρινε ότι πράγματι προέβη στις δηλώσεις και καταθέσεις. Ο κ. Γαβριηλίδης για να συγκατανεύσει μόνο σε ό,τι αφορά στις γραπτές καταθέσεις. Ως προς τις προφορικές, κατά την εισήγησή του, ο χειρισμός του Κακούργιοδικείου ήταν ο ενδεδειγμένος.

Η εισήγηση του κ. Γαβριηλίδη εναρμονίζεται προς την αναφερθείσα νομολογία. Θα περιοριστούμε σε όσα συναρτώνται προς το συγκεκριμένο θέμα και δεν θα επεκταθούμε αφού πολλά από όσα αναπτύσσονται στην αγγλική νομολογία προσιδιάζουν σε σύστημα ενόρκων που δεν έχουμε στην Κύπρο. Η άρνηση του ισχυρισμού πως ο κατηγορούμενος προέβη σε ενοχοποιητική δήλωση, δεν αφήνει αντικείμενο που θα μπορούσε να εξεταστεί στο πλαίσιο δίκης εντός δίκης. Η δίκη εντός δίκης, εν προκειμένω, διεξάγεται σε σχέση με ενοχοποιητική δήλωση υπαρκτή. Διαζευκτικές τοποθετήσεις δεν χωρούν. Είτε δέχεται ο κατηγορούμενος ότι έκαμε τη δήλωση οπότε, αν έχει ένσταση στην αποδοχή της ως μαρτυρίας μπορούν να διερευνηθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε, είτε δεν δέχεται ότι την έκαμε οπότε δεν υπάρχει αντικείμενο για διεξαγωγή δίκης εντός δίκης. Η αντίθετη εντύπωση της υπεράσπισης, οφείλεται σε εσφαλμένη αντίληψη της *Ajodha*, όπως θα εξηγήσουμε. Το Κακούργιοδικείο αντίκρισε ορθά αυτό το θέμα και η γνώμη μας ως προς το δεύτερο από τα πιο πάνω ερωτήματα είναι αρνητική.

Η ύπαρξη γραπτής κατάθεσης υπογραμμένης από τον κατηγορούμενο, διαφοροποιεί την κατάσταση. Σ' αυτή την περίπτωση έχουμε υπαρκτό στοιχείο μαρτυρίας το οποίο εμφανίζει ως πηγή του περιεχομένου του τον κατηγορούμενο· ο οποίος, όπως παραδέχεται, έθεσε σ' αυτό την υπογραφή του. Ενώ και εδώ ο κατηγορούμενος ισχυρίζεται πως δεν είπε όσα οι αστυνομικοί κατέγραψαν, η υπογραφή των καταθέσεων, ως υποδηλούσα αποδοχή τους, επιτρέπει την έγερση θέματος ως προς το αν είναι αποδεκτή μαρτυρία. Εφόσον, όπως λέχθηκε στην *Ajodha* (ανωτέρω)

- αμφισβητείται το εκούσιο της υπογραφής, αναπόφευκτα αμφισβητείται και το εκούσιο του ίδιου του περιεχομένου της κατάθεσης, όσο και αν αυτό εξυπακούει ταυτόχρονη αμφισβήτηση του ισχυρισμού ότι προέβη στη δήλωση που κατεγράφη στην κατάθεση που υπέγραψε. Είναι σε σχέση προς αυτή την εκ της φύσεως του ενός και μόνο ισχυρισμού διπλή αμφισβήτηση, που αναφέρθηκε πως δεν υπάρχει οτιδήποτε το παράλογο ή το αντιφατικό και όχι σε σχέση με την προβολή διαζευκτικών ισχυρισμών όπως αυτούς που επεδίωξε να προωθήσει η υπεράσπιση σε σχέση με τις προφορικές δηλώσεις. Η απάντησή μας στο πρώτο από τα ερωτήματα της υπεράσπισης είναι καταφατική.

Γνωμάτευση ως ανωτέρω.